AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search
http://ageconsearch.umn.edu
aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

WiR 1-2011.qxd 4/4/11 2:45 PM Page 134

WIEŚ I ROLNICTWO, NR 1 (150) 2011

GRAŻYNA A. CIEPIELA, JACEK SOSNOWSKI[1]

WPŁYW ATRAKCYJNOŚCI WIEJSKIEJ PRZESTRZENI REKREACYJNEJ NA DZIAŁALNOŚĆ AGROTURYSTYCZNĄ GOSPODARSTW ROLNYCH REGIONU SIEDLECKIEGO

Abstrakt. W celu przeanalizowania wpływu atrakcyjności terenu na areał gruntów użytkowanych rolniczo oraz zbadania zależności między atrakcyjnością wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej a wielkością agroturystycznej bazy noclegowej w regionie i jej wykorzystaniem w latach 2006–2007 przebadano 87 gospodarstwach rolnych świadczących usługi turystyczne w regionie siedleckim. Do właścicieli tych gospodarstw skierowano ankietę zawierającą 17 pytań. Uzyskane dane opracowano graficznie i tabelarycznie, a także wykorzystano je do obliczenia wskaźnika wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej jako wielkości oceniającej walory środowiska przyrodniczego. Ponadto obliczono wskaźnik przeciętnej liczby udzielonych noclegów i stopę wykorzystania obiektu noclegowego. Powyższe wielkości poddano analizie statystycznej, wyliczając współczynnik korelacji liniowej Pearsona® i współczynnik determinacji (R^2). Przeprowadzone badania wykazały, że działalność turystyczna prowadzona w badanych gospodarstwach przyczyniła się do zmniejszenia areału gruntów użytkowanych rolniczo średnio o 12,8%. Różnica w powierzchni użytków rolnych przed i w trakcie prowadzenia działalności turystycznej była istotnie dodatnio skorelowana z wartością wskaźnika wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej i stopą wykorzystania obiektów noclegowych. Rozmieszczenie, wielkość bazy noclegowej i jej wykorzystanie również istotnie zależały od atrakcyjności przyrodniczej terenu.

Słowa kluczowe: atrakcyjność rekreacyjna terenu, agroturystyka, baza noclegowa, stopa wykorzystania obiektów noclegowych

WPROWADZENIE

Polska wieś cechuje się bogactwem natury, pięknymi krajobrazami i ciągle żywą kulturą ludową, co sprzyja rozwojowi agroturystyki i turystyki wiejskiej. Rozwój ten w dużym stopniu uzależniony jest od zróżnicowania

[1] Autorzy są pracownikami naukowymi Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach (e-mail: laki@ap.siedlce.pl).

WiR 1-2011.qxd 4/4/11 2:45 PM Page 135

regionalnego i atrakcyjności terenu. Niektóre regiony Polski mają szczególne warunki do uprawiania agroturystyki, inne nie są zbyt atrakcyjne. Walory przestrzeni agroturystycznej odgrywają duże znaczenie w rozwoju agroturystyki. Według Drzewieckiego [1992], w kraju jest 1369 gmin spełniających kryteria przydatności wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej na potrzeby agroturystyki – nie tworzą zwartych regionów, lecz są rozrzucone po całej Polsce. Największe ich zgrupowania znajdują się w rejonach: podlasko-mazurskim, na Pomorzu, Ziemi Lubuskiej, w północnej części Wielkopolski, w Karpatach i Sudetach oraz na Roztoczu. Analizowany w pracy region siedlecki nie należy do najbardziej atrakcyjnych pod względem turystycznym. Jednakże występuje tu duże zróżnicowanie cech korzystnych dla wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej. Najwięcej walorów przyrodniczych posiadają gminy położone w rejonie nadbużańskim, na terenie parków krajobrazowych. Ma to bezpośredni wpływ na liczbę gospodarstw agroturystycznych, która w tych gminach jest znacznie większa niż na pozostałym terenie. Należy także zaznaczyć, że Siedlecczyzna jest regionem typowo rolniczym, z przeważającą liczbą gospodarstw mało- i średnioobszarowych, dla których agroturystyka może być źródłem dodatkowego dochodu.

W dostępnej literaturze wiele miejsca poświęca się analizie przestrzeni przyrodniczej w kontekście jej wykorzystania do celów turystycznych. Dubel [1997, 2002] przy wyborze terenów odpowiednich do uprawiania agroturystyki poleca kierowanie się następującymi elementami środowiskowymi: walorami przyrodniczo-kulturowymi i wartościami klimatyczno-zdrowotnymi, atrakcyjnością wsi i potencjalnym zróżnicowaniem form turystyki, relacją między wielkością terenów o pozytywnych cechach fizjograficznych dla uprawiania wypoczynku i rekreacji a terenami zurbanizowanymi, możliwością funkcjonalnego wyodrębnienia obszaru wypoczynku i rekreacji oraz możliwością kształtowania odpowiednich powiązań komunikacyjnych. Witkowska-Dąbrowska [2004] podaje, że oceny przestrzeni przyrodniczej pod kątem jej przydatności do turystyki najczęściej dokonuje się intuicyjnie, jednak konsekwencją takiego postępowania mogą być chybione inwestycje. Autorka ta silnie akcentuje rolę obiektywnej oceny turystycznych walorów przyrodniczych środowiska. Do tego celu, według niej, najprzydatniejsza jest metoda bonitacyjna oparta na różnicowaniu punktowym badanej przestrzeni. Twierdzi ona również, że uzyskane w ten sposób informacje mogą mieć zastosowanie przy opracowywaniu planów zagospodarowania w poszczególnych jednostkach administracyjnych, przy określaniu strategii rozwoju gminy czy powiatu oraz mogą stanowić istotny materiał decyzyjny w trakcie planowania przedsięwzięć turystycznych.

Celem pracy było zbadanie przydatności poszczególnych powiatów regionu do uprawiania turystyki wiejskiej, wpływu atrakcyjności terenu na areał gruntów użytkowanych rolniczo w gospodarstwach agroturystycznych oraz określenie zależności między atrakcyjnością wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej a wielkością agroturystycznej bazy noclegowej w regionie i jej wykorzystaniem.

WiR 1-2011.qxd 4/4/11 2:45 PM Page 136

METODYKA BADAŃ

Badania metodą wywiadu bezpośredniego przeprowadzono w 2006-2007 i uzupełniono w 2008 roku w 87 gospodarstwach agroturystycznych, działających na terenie regionu siedleckiego. Region ten, według *Informatora Mazowsze-Agroturystyka* [2005], obejmuje 6 powiatów: garwoliński, łosicki, miński, siedlecki, sokołowski i węgrowski. Badane gospodarstwa były zlokalizowane w 32 z 60 gmin, należących do tych powiatów. Informacje o rozmieszczeniu i liczbie gospodarstw agroturystycznych uzyskano w Siedleckim Oddziale Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego. Do właścicieli gospodarstw skierowano ankietę, zawierającą 17 pytań. Pytania te dotyczyły rozmiarów produkcji rolniczej i zmian, jakie zaszły w tej produkcji pod wpływem działalności turystycznej, oraz wielkości agroturystycznej bazy noclegowej i jej wykorzystania w analizowanym okresie. Uzyskane w badaniach ankietowych dane posłużyły do wyliczenia wskaźników opisujących wykorzystanie agroturystycznej bazy noclegowej w każdym gospodarstwie, według wzorów zamieszczonych w pracy *Turystyka rekreacyjna i specjalna* [2003]. Należą do nich: wskaźnik przeciętnej liczby udzielonych noclegów – liczony jako iloraz liczby udzielonych noclegów w danym czasie (np. kwartalnie) do liczby stałych łóżek (miejsc noclegowych), oraz stopa wykorzystania obiektu noclegowego – liczona jako iloraz wskaźnika przeciętnej liczby udzielonych noclegów przez 365 dni.

Dane otrzymane w badaniach ankietowych lub wyliczone dla poszczególnych gospodarstw posłużyły do określenia średniej wartości badanej cechy w gminach, a następnie w powiatach.

Wskaźnik wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej wyliczono dla gmin, w których znajdowały się badane gospodarstwa, stosując metodę bonitacji punktowej [Dubel 2002]. Na podstawie uzyskanych danych (dla gmin) określono wartości tego wskaźnika dla poszczególnych powiatów. W zastosowanej metodzie bonitacyjnej wyznacza się cechy diagnostyczne opisywane jako stymulanty i destymulanty, nadając im, w zależności od procentowego udziału w ogólnej powierzchni badanych jednostek administracyjnych, odpowiednią wartość punktową (tabela1).

TABELA 1. System bonitacji środowiska przyrodniczego na potrzeby wypoczynku i rekreacji

Odsetek pokrycia powierzchni	Stymulanty [pkt]				Destymulanty [pkt]
	Wody (powierzchniowe płynące i stojące)	Lasy	Łąki i pastwiska	Grunty orne	Obszar zurbanizowany
10	10	5	1	1	10
20	20	10	2	1	20
30	32	16	3	1	30
40	38	18	4	2	40
50	40	20	4	2	50
60	42	21	4	2	60
70	46	23	4	2	80
90	48	24	4	2	90
100	50	25	5	3	–

Źródło: Dubel 2002.

Największą wartość jednostkową przypisuje się wodom powierzchniowym (płynącym i stojącym), bowiem z analizy ruchu turystycznego w kraju wynika, że nad wodami wypoczywa 50% ogólnej liczby turystów [Sawicki 2007]. Drugim w hierarchii ważności składnikiem środowiska są: lasy, łąki i pastwiska, pełniące funkcję krajobrazotwórczą i klimatyczną [Łęczycki i in. 2007], a trzecim – grunty orne. Wartość destymulującą przypisano obszarom zurbanizowanym, których rosnący udział w strukturze powierzchni zmniejsza przydatność środowiska przyrodniczego do celów turystycznych.

Wartość wskaźnika wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej obliczono według następującej formuły:

$$W_w = (\sum_{j=1}^{s} s) \cdot \frac{100 - d}{100}$$

gdzie:
W_w – wartość wskaźnika wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej,
s – wartość punktowa stymulanty,
d – wartość punktowa destymulanty,
j – wartość cechy dla j-tej jednostki administracyjnej.

Powierzchnię GO (gruntów ornych), łąk, pastwisk (TUZ), lasów i gruntów zurbanizowanych dla poszczególnych gmin regionu siedleckiego przyjęto według danych publikowanych na stronie internetowej Urzędu Statystycznego [www.stat.gov.pl/warsz]. Z kolei powierzchnię wód powierzchniowych płynących i stojących w poszczególnych gminach regionu siedleckiego uzyskano z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego, opracowaną przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii w Warszawie. Ponadto dodatkowym źródłem informacji był Rocznik Statystyczny GUS Województwa Mazowieckiego [2008c] i Rocznik Statystyczny Rolnictwo i Obszary Wiejskie [2008a].

Uzyskane w pracy dane, dotyczące wielkości bazy noclegowej w poszczególnych gospodarstwach i wskaźników jej wykorzystania oraz różnicy w powierzchni użytków rolnych przed podjęciem i w trakcie prowadzenia działalności turystycznej, a także wartości wskaźnika atrakcyjności wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej w gminach, poddano analizie statystycznej, wyliczając współczynnik korelacji liniowej Pearsona (r), określający poziom zależności liniowej między badanymi zmiennymi, i współczynnik determinacji (R^2), jako miernik siły związku między nimi.

OMÓWIENIE WYNIKÓW

Powierzchnia wód powierzchniowych w regionie siedleckim, według danych uzyskanych z Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii w Warszawie, wynosiła 3233 ha (0,45% ogólnej powierzchni), w tym wody powierzchniowe płynące zajmowały 2758 ha, a powierzchniowe stojące – 475 ha. Należy także podkreślić, że powierzchnia ta była bardzo zróżnicowana w poszczególnych gminach i powiatach regionu. Najwięcej wód posiadał powiat garwoliński, w którym

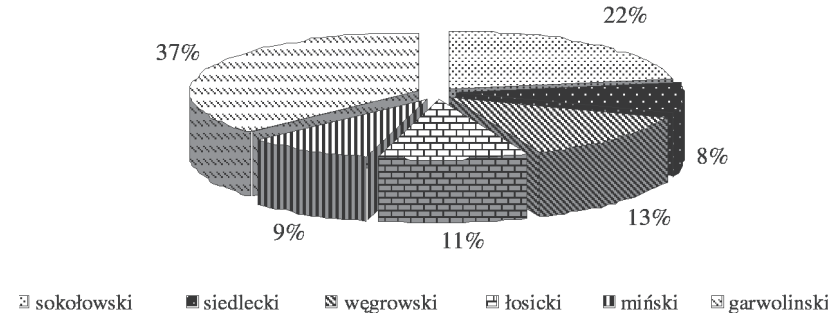

RYSUNEK 1. Struktura powierzchni wód powierzchniowych regionu siedleckiego według powiatów
Źródło: Na podstawie danych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego i Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii w Warszawie.

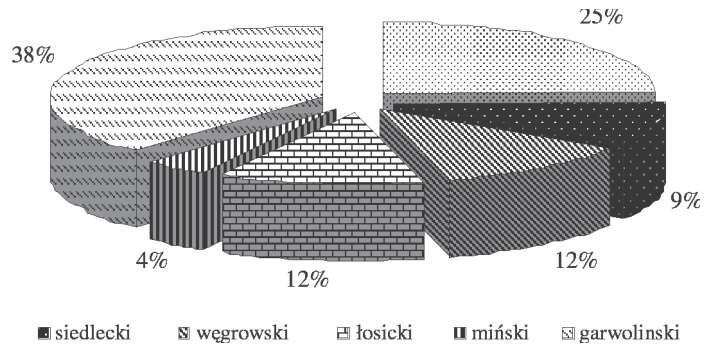

RYSUNEK 2. Struktura powierzchni wód powierzchniowych płynących regionu siedleckiego według powiatów
Źródło: Na podstawie danych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego i Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii w Warszawie.

znajdowało się 37% powierzchni wód należących do całego regiony (rysunek1). Ponadto na ten powiat przypadało ponad 30% wód powierzchniowych płynących (rysunek 2) i stojących (rysunek 3) tego regionu. Drugie miejsce pod tym względem zajmował powiat sokołowski (22%), w którym przeważały wody płynące (25%). Najmniej wód powierzchniowych posiadały powiaty siedlecki i miński. Ich udział w powierzchni wód badanego regionu wynosił odpowiednio 9 i 4%. Podkreślić jednak należy, że w powiecie mińskim znajdowało się najwięcej wód stojących w postaci zalewów i stawów rybnych. Stanowiły one 38% ogólnej powierzchni tego rodzaju wód w regionie (rysunek 3).

Analizując wykorzystanie UR w regionie siedleckim, należy stwierdzić, że największą powierzchnię (331 817 ha) zajmowały grunty orne. Ich udział w strukturze UR wynosił 72,4%. Natomiast w badanych gospodarstwach agroturystycznych stanowiły one średnio 45,2%. Jak wskazuje rysunek 4, najwięcej tego typu użytków mieli gospodarze z powiatów: łosickiego (23%), węgrowskiego (19%) i sokołowskiego (19%).

Według Drzewieckiego [2005], regiony, w których TUZ zajmują ponad 30% ogólnej powierzchni, są najbardziej przydatne do uprawiania agroturystyki.

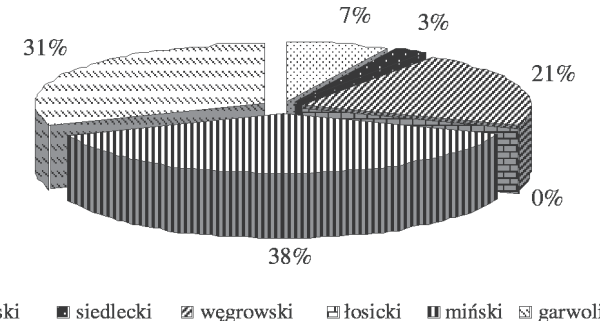

RYSUNEK 3. Struktura powierzchni wód powierzchniowo stojących regionu siedleckiego według powiatów
Źródło: Na podstawie danych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego i Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii w Warszawie.

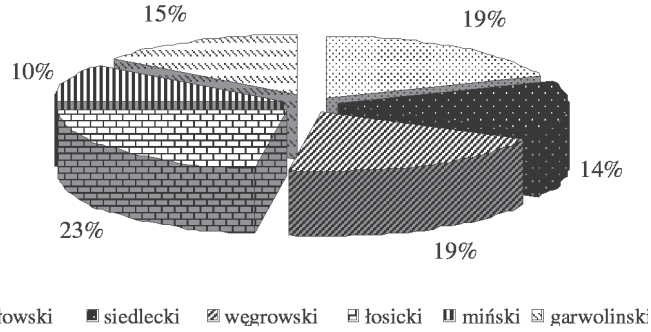

RYSUNEK 4. Struktura powierzchni gruntów ornych regionu siedleckiego według powiatów
Źródło: Na podstawie Rocznika Statystycznego GUS [2008c].

Użytki zielone w analizowanym regionie to średnio 26,17% UR (19,9% – łąki i 6,27% – pastwiska). Najwięcej występowało ich w powiecie łosickim (26%) i węgrowskim (19%), najmniej w garwolińskim (12%) – rysunek 5. Na uwagę zasługuje również fakt, że udział łąk i pastwisk w strukturze użytków rolnych w gminach, w których działały gospodarstwa agroturystyczne, był większy od przeciętnej dla regionu siedleckiego – średnio o 5,25%.

Lasy w regionie siedleckim zajmowały około 21% powierzchni. Największy obszar zalesiony (rysunek 6) posiadał powiat węgrowski (26%), natomiast najmniejszy – powiaty miński i siedlecki (po 13%). Z kolei przeciętne gospodarstwo agroturystyczne, działające na terenie Siedlecczyzny, w strukturze swojej powierzchni miało16,1% lasów.

Powierzchnia terenów zurbanizowanych w badanym regionie, jako czynnika zmniejszającego atrakcyjność wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej, stanowiła 12,52% ogólnej powierzchni i była zróżnicowana w poszczególnych gminach i powiatach (rysunek 7). Najwięcej tych terenów znajdowało się w powiatach: siedleckim (25%), sokołowskim (23%) i mińskim (18%), w pozostałych powiatach tereny te stanowiły od 11 do 12%.

Przestrzeń przyrodnicza jest jednym z głównych atrybutów agroturystyki i odnosi się do otoczenia związanego bezpośrednio z terenami należącymi do

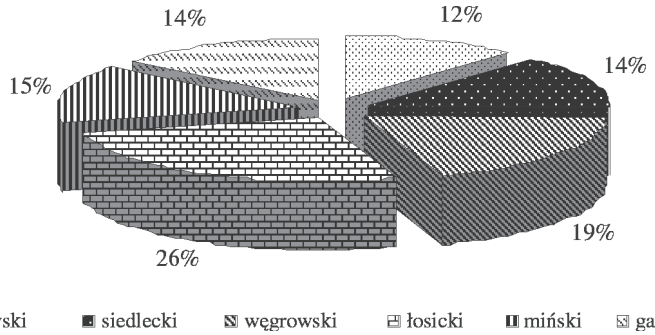

RYSUNEK 5. Struktura powierzchni użytków zielonych (łąk i pastwisk) regionu siedleckiego według powiatów
Źródło: Na podstawie Rocznika Statystycznego GUS [2008c].

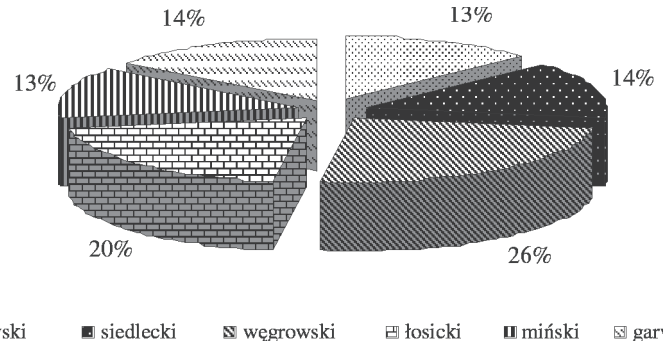

RYSUNEK 6. Struktura powierzchni obszarów zalesionych regionu siedleckiego według powiatów
Źródło: Na podstawie Rocznika Statystycznego GUS [2008c].

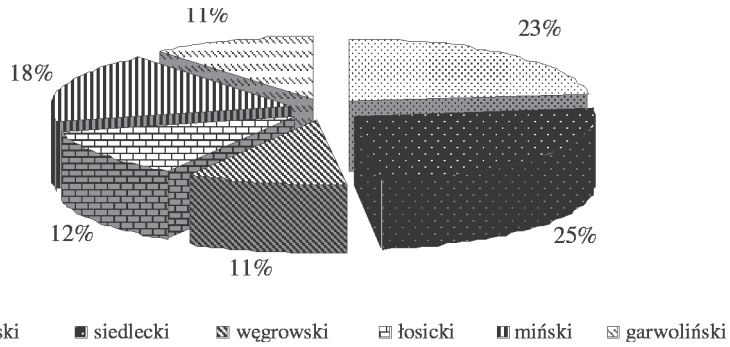

RYSUNEK 7. Struktura powierzchni obszarów zurbanizowanych regionu siedleckiego według powiatów
Źródło: Na podstawie Rocznika Statystycznego GUS [2008c].

gospodarstwa oraz otoczenia obejmującego wieś lub region [Dubel 1996]. W badaniach własnych przestrzeń tę oceniono na podstawie udziału powierzchni poszczególnych stymulantów i destymulantów w ogólnej powierzchni gminy. Udział ten określono w punktach i na ich podstawie wyliczono wartość wskaźnika atrakcyjności wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej dla analizowanych gmin,

WiR 1-2011.qxd 4/4/11 2:45 PM Page 141

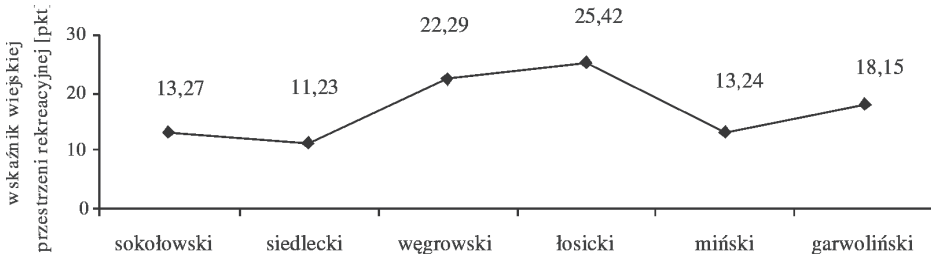

RYSUNEK 8. Wartość wskaźnika wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej w poszczególnych powiatach regionu siedleckiego

a następnie powiatów. Uzyskane dane (rysunek 8) wskazują, że największą wartość tego wskaźnika uzyskały powiaty łosicki (25,42 pkt) i węgrowski (22,29 pkt), najmniejszą zaś powiat siedlecki (11,23 pkt).

Analiza zaszłości oparta na wywiadzie bezpośrednim wykazała, że areał użytkowanych rolniczo gruntów w gospodarstwach agroturystycznych regionu siedleckiego ulegał niewielkiemu zmniejszeniu pod wpływem działalności turystycznej (tabela 2). Średnia różnica w powierzchni użytków rolnych przed podjęciem i w trakcie prowadzenia działalności turystycznej dla regionu siedleckiego wynosiła 0,75 ha (12,8%). Zjawisko to zaobserwowano głównie w gospodarstwach położonych na terenach gmin najbardziej atrakcyjnych pod względem przyrodniczym, do których należą gminy: Sarnaki, Platerów i Stara Kornica, położone w powiecie łosickim, oraz Sadowne – w powiecie węgrowskim.

TABELA 2. Powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach agroturystycznych poszczególnych powiatów regionu siedleckiego (średnia z gospodarstw i z lat 2006–2007)

Powiat	Powierzchnia użytków rolnych [ha]		Różnica w powierzchni UR przed podjęciem i w trakcie prowadzenia działalności turystycznej [ha]
	Przed podjęciem działalności turystycznej	W trakcie prowadzenia działalności turystycznej	
Sokołowski	4,64	3,82	0,82
Siedlecki	5,78	4,80	0,98
Węgrowski	5,04	4,07	0,97
Łosicki	6,08	5,12	0,96
Miński	6,77	6,25	0,52
Garwoliński	6,82	6,55	0,27
Średnia dla regionu	5,85	5,10	0,75

Z badań związku między różnicą w powierzchni użytków rolnych przed podjęciem i w trakcie prowadzenia działalności turystycznej a wartością wskaźnika wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej, przedstawionego za pomocą funkcji regresji, wynika, że rosnąca wartość tego wskaźnika istotnie zwiększała różnicę w areale tych użytków. Jednakże związek ten nie był zbyt silny, wartość współczynnika determinacji dla tych cech wynosiła bowiem $R^2 = 35\%$ (rysunek 9). Można jed-

WiR 1-2011.qxd 4/4/11 2:45 PM Page 142

nak stwierdzić, że gospodarstwa położone w bardziej atrakcyjnych pod względem przyrodniczym gminach nieznacznie ograniczały produkcję rolniczą na rzecz działalności turystycznej poprzez zmniejszenie powierzchni gruntów użytkowanych rolniczo.

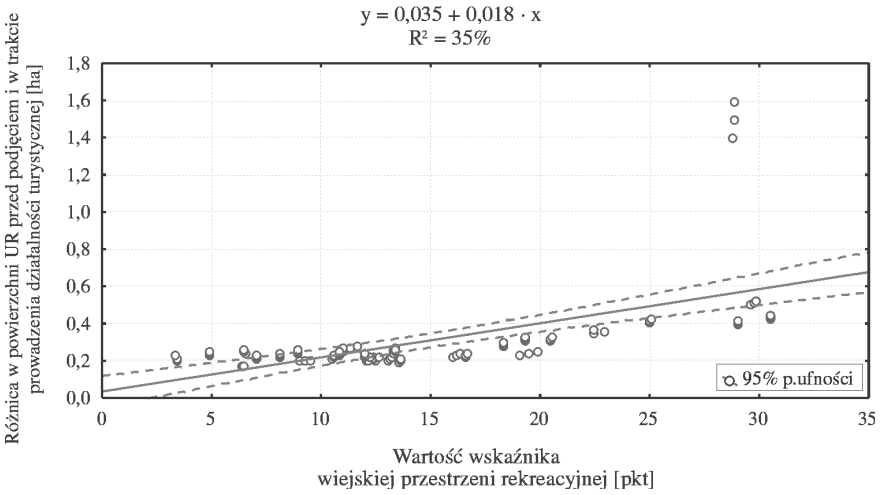

RYSUNEK 9. Różnica w powierzchni UR w gospodarstwach agroturystycznych regionu siedleckiego przed podjęciem i w trakcie prowadzenia działalności turystycznej w zależności od wartości wskaźnika wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej

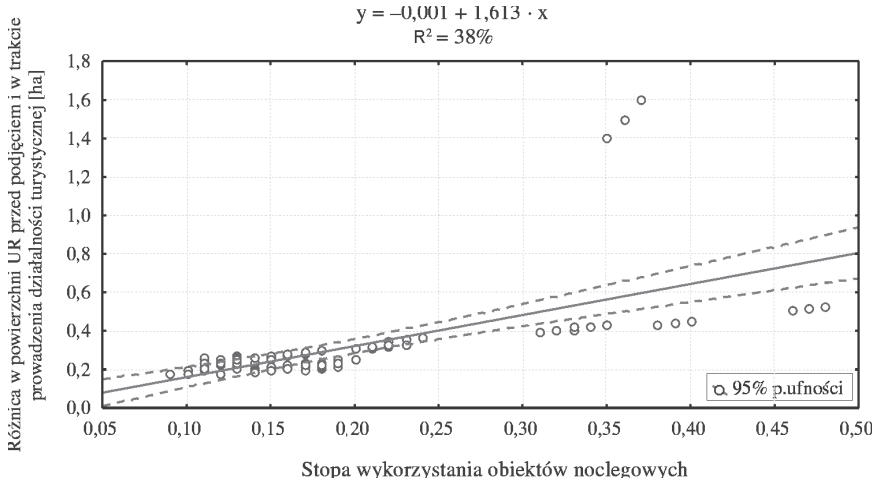

RYSUNEK 10. Różnica w powierzchni UR w gospodarstwach agroturystycznych regionu siedleckiego przed podjęciem i w trakcie prowadzenia działalności turystycznej w zależności od stopy wykorzystania obiektów noclegowych

WiR 1-2011.qxd 4/4/11 2:45 PM Page 143

Do ograniczenia areału uprawianych gruntów w gospodarstwach agroturystycznych regionu siedleckiego przyczyniały się także rozmiary prowadzonej działalności turystycznej, wyrażone stopą wykorzystania miejsc noclegowych. Jak wskazuje rysunek 10, zależność między różnicą w powierzchni użytków rolnych przed podjęciem działalności agroturystycznej i w trakcie jej prowadzenia a wykorzystaniem bazy noclegowej była istotnie dodatnia, przy współczynniku determinacji równym $R^2 = 38\%$. Oznacza to, że rezygnacja z produkcji rolniczej w badanych gospodarstwie była w 38% determinowana powodzeniem w turystyce, a dokładniej – wzrostem stopy wykorzystania miejsc noclegowych.

Rozmieszczenie gospodarstw agroturystycznych w regionie siedleckim było nierównomierne. Ponad połowa tych gospodarstw (44 z 87) była zlokalizowana na terenie powiatów węgrowskiego (25) i łosickiego (19) – tabela 3. Najmniejszą ich liczbę zanotowano w powiecie mińskim (9) i garwolińskim (7). Podobnie kształtował się rozkład pokoi i miejsc noclegowych oraz wykorzystanie bazy noclegowej, określony stopą wykorzystania obiektów noclegowych. Warto również podkreślić, że najwięcej miejsc noclegowych przypadających na 1 gospodarstwo odnotowano w powiecie garwolińskim (9,85) i sokołowskim (9), najmniej zaś w powiecie węgrowskim (6,36) i łosickim (7,89), co wskazuje na fakt, iż w gospodarstwach zlokalizowanych na terenach atrakcyjniejszych pod względem przyrodniczym rolnicy nie rozbudowywali nadmiernie swojej bazy noclegowej, dbając tym samym o właściwy standard zakwaterowania i wypoczynku turystów.

TABELA 3. Wielkość i wykorzystanie bazy noclegowej w gospodarstwach agroturystycznych poszczególnych powiatów regionu siedleckiego

Powiat	Liczba gospodarstw agroturystycznych	Liczba pokoi	Liczba miejsc noclegowych	Stopa wykorzystania obiektów noclegowych
Sokołowski	12	42	108	0,21
Siedlecki	15	48	121	0,28
Węgrowski	25	67	159	0,32
Łosicki	19	55	150	0,36
Miński	9	23	65	0,22
Garwoliński	7	23	69	0,18
Region siedlecki	87	258	673	0,26

Analiza związku między liczbą gospodarstw agroturystycznych, działających na terenie poszczególnych gmin regionu siedleckiego w latach 2006–2007, a wartością wskaźnika wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej za pomocą funkcji regresji wykazała, że wielkość bazy noclegowej istotnie dodatnio zależała od jakości przestrzeni rekreacyjnej (rysunek 11). Wartość współczynnika korelacji tych dwóch cech była dość duża i wynosiła $r = 0{,}91284$. Świadczy to o tym, że liczba gospodarstw agroturystycznych w regionie siedleckim był w 83% determinowana jakością środowiska przyrodniczego wyrażoną wartością wskaźnika wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej. Zatem gminy dysponujące wieloma walora-

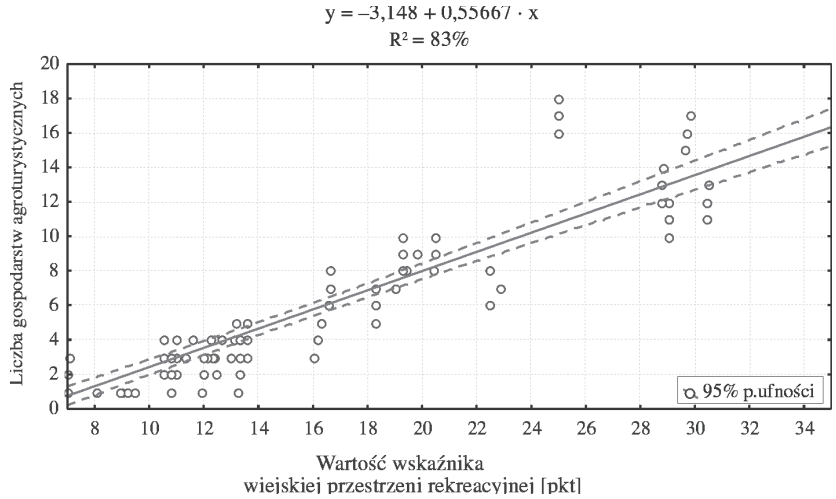

RYSUNEK 11. Liczba gospodarstw agroturystycznych w zależności od wartości wskaźnika wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej

mi turystycznymi przydatnymi do wypoczynku i rekreacji posiadały największą liczbę gospodarstw świadczących usługi turystyczne.

Podobna zależność wystąpiła także między liczbą miejsc noclegowych a wartością wskaźnika wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej oraz stopą wykorzystania obiektów noclegowych i wartością tego wskaźnika. Przebieg prostych regresji (rysunki 12 i 13) wskazuje, że zwiększająca się wartość wskaźnika opisującego przydatność przestrzeń do celów rekreacyjnych istotnie zwiększała zarówno liczbę miejsc noclegowych (R^2 = 77%), jak i ich wykorzystanie (R^2 = 74%).

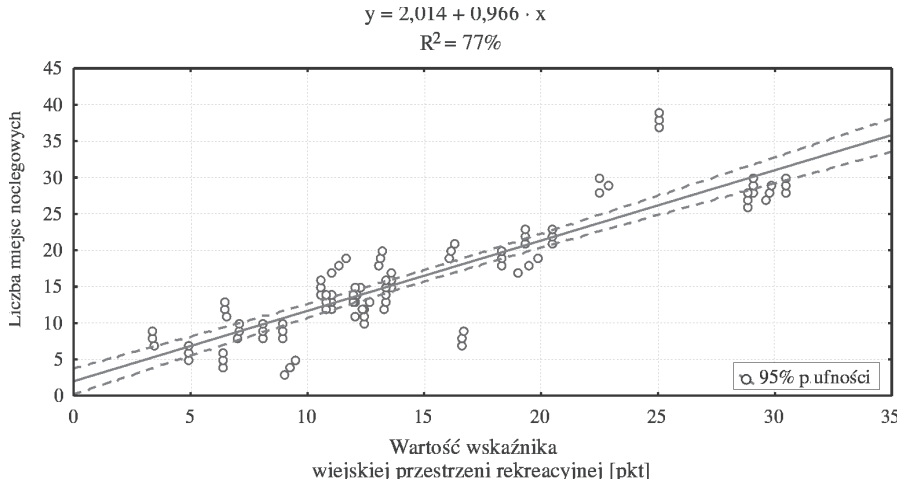

RYSUNEK 12. Liczba miejsc noclegowych w gospodarstwach agroturystycznych regionu siedleckiego w zależności od wartości wskaźnika wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej

WiR 1-2011.qxd 4/4/11 2:45 PM Page 145

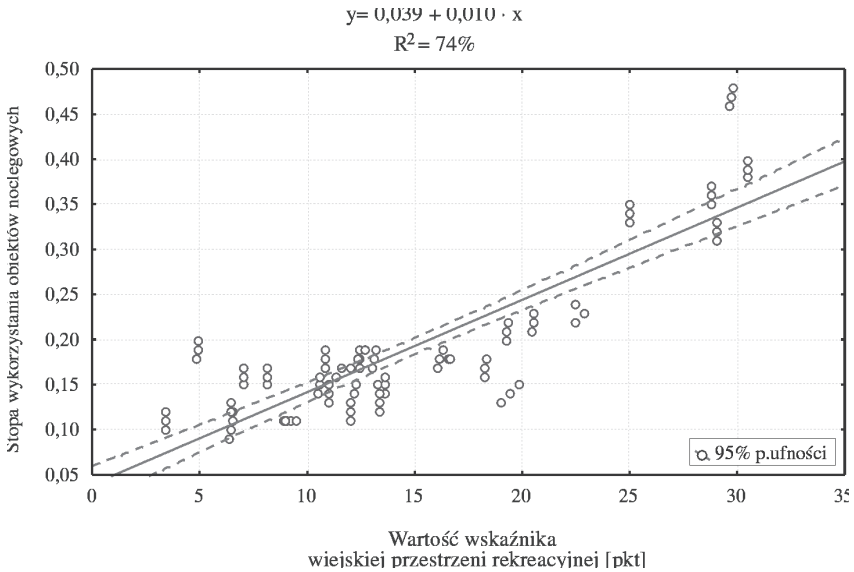

RYSUNEK 13. Stopa wykorzystania obiektów noclegowych w gospodarstwach agroturystycznych regionu siedleckiego w zależności od wartości wskaźnika wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej

PODSUMOWANIE

Podsumowując, należy stwierdzić, że rozmieszczenie bazy noclegowej, jej wielkość i wykorzystanie istotnie zależały od atrakcyjności przyrodniczej terenu. Dlatego najwięcej gospodarstw agroturystycznych i miejsc noclegowych znajdowało się w powiatach łosickim i węgrowskim, które charakteryzowały się wysokimi walorami atrakcyjności wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej. Natomiast najmniejsze zaplecze noclegowe posiadał powiat miński i garwoliński. Ponadto działalność turystyczna prowadzona w badanych gospodarstwach przyczyniła się do zmniejszenia areału gruntów użytkowanych rolniczo średnio o 12,8%. Różnica w powierzchni użytków rolnych przed podjęciem i w trakcie prowadzenia działalności turystycznej również była istotnie dodatnio skorelowana z wartością wskaźnika wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej i stopą wykorzystania obiektów noclegowych. Należy zatem uznać, że przeprowadzone badania wykazały istotny wpływ atrakcyjności rekreacyjnej analizowanego terenu na działalność agroturystyczną i rolniczą, zwłaszcza w zakresie posiadanego areału gruntów rolnych w gospodarstwach agroturystycznych regionu siedleckiego.

BIBLIOGRAFIA

Drzewiecki M., 1992: *Wiejska przestrzeń rekreacyjna.* Instytut Turystyki, Warszawa.

Drzewiecki M., 2005: *Agroturystyka w Polsce – stan obecny i tendencje rozwojowe.* W: *Uwarunkowania rozwoju turystyki wiejskiej związanej z obszarami wiejskimi.* Red. B. Sawicki, J. Bergier. PWSZ im. Papieża Jana Pawła II, Biała Podlaska: 46–51.

Dubel K., 1996: *Proekologiczna gospodarka na obszarach cennych przyrodniczo.* „Człowiek i Przyroda" 4: 85–87.

WiR 1-2011.qxd 4/4/11 2:45 PM Page 146

Dubel K., 1997: *Waloryzacja przyrodniczo-krajobrazowa gmin dla potrzeb planowania i turystyki na wsi.* W: *Zastosowanie ekologii krajobrazu w ekorozwoju. Problemy ekologii krajobrazu.* T. I. *Polska asocjacja ekologii krajobrazu.* IGiPZ PAN, Warszawa: 91–102.

Dubel K., 2002: *Przyrodnicze i kulturowe uwarunkowania rozwoju turystyki.* W: *Agroturystyka w teorii i praktyce.* Red. K. Młynarczyk. Wydaw. UWM, Olsztyn: 139–146.

Informator: Mazowsze – Agroturystyka, 2005/2006. Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Warszawa.

Łęczycki K., Jabłonka R., Marcysiak A., 2007: *Motywy i uwarunkowania lokalizacyjne prowadzenia działalności agroturystycznej.* W: *Agroturystyka – moda czy potrzeba?* Red. G.A. Ciepiela, J. Sosnowski. Monografie 80. Wydaw. AP, Siedlce: 180–188.

Rocznik Statystyczny Rolnictwo i Obszary Wiejskie, 2008a. GUS, Warszawa.

Rocznik Statystyczny Rzeczpospolitej Polskiej, 2008b. GUS, Warszawa.

Rocznik Statystyczny Województwo Mazowieckie, 2008c. GUS, Warszawa.

Sawicki B., 2007: *Agroturystyka w aktywizacji obszarów wiejskich.* Wydaw. AR, Lublin.

Turystyka rekreacyjna i specjalna, 2003. Materiały szkoleniowe, FAPA.

Witkowska-Dąbrowska M., 2004: *Metoda określania potencjału turystycznego gmin.* W: *Turystyka w rozwoju lokalnym.* Red. I. Sikorska-Wolak. Wydaw. SGGW, Warszawa: 168–176.

ATTRACTIVENESS OF RURAL RECREATIONAL SPACE AND ITS EFFECT ON THE AGROTOURIST ACTIVITY OF FARMS IN THE SIEDLCE REGION

Abstract. In order to analyze the impact of the attractiveness of a rural area on the acreage of land used for agricultural purposes and to explore the relationship between the attractiveness of rural recreational space and the number of a region's agrotourist accommodation facilities and their use, 87 farms providing tourist services in the Siedlce region were examined in 2006–2007. A questionnaire consisting of 17 questions was sent to the farms' owners. The collected data, presented in the form of graphs and tables, were used to calculate the rate of rural recreational space as an indicator showing the environmental value of the region. Additionally, the indicator of the average number of overnight stays and the rate of use of facilities offering overnight accommodation were calculated. The obtained figures were statistically analyzed to calculate the Pearson correlation coefficient (r) and the coefficient of determination (R^2). The study showed that the tourist activities conducted in the surveyed households had led to a reduction in the acreage of land used for agricultural purposes by 12.8% on average. The difference in the area of land under cultivation before and during the performance of tourist activities was in an essential way positively correlated with the index value of rural recreational space and the utilization rate of accommodation facilities. Additionally, the location, the size of accommodation facilities and their use depended in a large measure on the attractiveness of the area's natural environment.

Key words: attractiveness of recreational space, agrotourism, accommodation, accommodation facilities' utilization rate